

Det forsømte forår

Hans Scherfig

1. kapitel

For en del år siden døde en ældre mand på Østerbro efter at have spist et maltbolsje. Han holdt meget af maltbolsjer. Han havde spist dem regelmæssigt gennem mange år, og det var gået godt hidtil. Han havde altid en lille oval blikæske med bolsjer i lommen. Og
5 når han følte kildren i halsen eller trængte til stimulans, plejede han at spise et. Han tyggede det aldrig, men suttede det kun og lod saften langsomt sive ned i svelget. Og der var ikke sket ham noget ved det i en årrække.

Men så en dag gik det galt og blev hans død. En smuk lun aften i begyndelsen af juni, mens syrenerne og guldregnen blomstrede på Langelinie. Han var gået fra sin lejlighed
10 i Classensgade ved halv otte-tiden for at foretage sin sædvanlige spadseretur på Langelinie. Hans kone skulle have aftenen færdig til klokken halv ni. Men han fik ingen te den aften. Han så aldrig mere sin kone. Han gik ned ad trappen for sidste gang og vidste ikke, at han aldrig mere skulle tælle de marmorerede felter på væggen og mærke ejendommens særlige lugt.

15 Vejret var lunt, men det var endnu ikke så varmt, at han havde fundet det forsvarligt at gå uden overfrakke. Men han havde ikke taget sit uldne halstørklæde med. Ved Lystbådehavnen satte han sig på sin sædvanlige bænk og kiggede på vandet og folk, som promenerede frem og tilbage. Han kendte de fleste østerbroere af udseende og vidste, hvem de var.

20 Der var sejlbåde på vandet og flag og vimpler og kaproere og havnens motorfærge. Og der gik unge piger forbi med lette sommerkjoler og pæne ben. Han så efter dem gennem guldbillerne og tænkte, at de måtte forkøle sig med så lidt tøj på. Men folk bliver aldrig klogere! Og han så på roerne, som masede i deres lange smalle både under råben fra styrmanden. Halvnøgne hårede mennesker. Vanvid at ligge og rode på søen på denne
25 årstid uden tøj på! De mennesker henter sig en lungebetændelse. De leger med deres liv. Han vidste ikke, at hans eget liv skulle være forbi om nogle timer.

Og han så bekymret på de små motorfærger, der tøffede af sted på det blå vand. Og han beregnede, at de måtte være overbelastede på en uforsvarlig måde. Der er såmænd nok heller ikke tilstrækkeligt med redningsbælter til alle passagererne, og det var i virkelig-
30 heden skandaløst. Men når ulykken først er sket, så skal der nok blive truffet en mængde sikkerhedsforanstaltninger. Nu er man ligeglads. Sådan er det altid i dette land.

Han syntes, at aftenluften var lidt skarp her ved vandet. Han savnede alligevel sit uldne halstørklæde. Og han rømmede sig og tog den lille ovale blikæske med maltbolsjerne op af lommen. Udvalgte et pænt regelmæssigt firkantet bolsje og puttede det i munden.

³⁵ Han syntes med det samme, at det smagte noget bittert. Men det kan godt ske med maltbolsjer, at de har en bitter smag i begyndelsen, uden at det betyder noget.

Det kan fortage sig. Og han sugede kraftigt på det og arrangerede det med tungen inde i munden og bed igennem det, skønt han ellers fandt det forkasteligt at tygge bolsjer. Det blev også skæbnesvangert. Den bitre smag blev meget værre. Og bolsjet smagte som ⁴⁰ metal, som om det var æsken, han havde i munden. Så bestemte han at ofre bolsjet og spyttede det ud og tog et nyt, som havde den sædvanlige smag.

Så begyndte han at ryste lidt og rejste sig for at gå. Og så følte han sig utilpas. Kuldegysninger. Kvalmefornemmelser. Og det ny maltbolsje smagte heller ikke sådan, som det skulle, og blev spyttet ud. Han havde kold sved på panden og følte smerter i maven. ⁴⁵ Brillerne duggede, og hele Langelinie blev utydelig. Havnen og jorden og tjørnehækken og syrenerne og flagene og cyklerne og roerne drejede rundt. Han måtte holde sig fast ved et træ. Og folk så på den pæne herre med guldbriller og fipskæg og undrede sig over, at han kunne være fuld. Han samlede opløb. Og en betjent med hvide handsker kom til. Hvad er der i vejen? Se så hellere og kom hjem! Men så opdagede betjenten, at manden ⁵⁰ var syg. - Jeg bor i Classensgade - nummer 44 - jeg må hjem -. Men han kom ikke hjem. For nu kom der fråde om munden og krampe. Og betjenten sendte en af de nysgerrige af sted for at ringe efter ambulancen, mens han selv holdt på den dødssyge mand.

Det var maltbolsjet - jeg tror, at det var maltbolsjet. Det smagte bittert, - sagde den syge i ambulancen. Og betjenten mærkede sig det og huskede at få det med i rapporten.

⁵⁵ Lidt efter, at de var kommet til Kommunehospitalet, døde den ældre herre med guldbrillerne. Hans sidste forståelige ord havde været noget angående maltbolsjer og sætningen: *Agnosco fortunam Cartaginis*, som den latinkyndige læge kunne oversætte som: Nu skuer jeg grant Karthagos skæbne.

17. kapitel

⁶⁰ Skolen er en verden for sig. En lille isoleret afskåret verden uden forbindelse med den store omgivende verden. Et selvstændigt samfund midt i byen. En uafhængig statsdannelse med særlige love og traditioner. En lille eksterritorial pavestat i centrum af København.

Ude i verden sker der store ting. Krig og revolution. Men i skolens lille samfund går livet ⁶⁵ sin gang, uforstyrret af verdensbegivenhederne.

Når lektor Blomme går på gaden ude i den store verden, er han bare en lille mand med fip og briller. Han må overholde færdselsreglerne ligesom andre mennesker. Han må betale sin billet i sporvognen. Han er ingenlunde mere end de andre passagerer. Han er en lille uanselig mand, som må finde sig i at blive puffet og skubbet, når der er trængsel, ⁷⁰ og pænt vente, til det bliver hans tur.

Men når han træder gennem skolens port, forandrer verden sig. Så retter han sin lille skikkelse og vokser på en forunderlig måde. Hans blik bliver skarpt og lynende gennem brillerne. Hans holdning bliver knejsende og bydende. Ydmyge slaver hilser ham underdanigt. Og han føler sin gamle brune overfrakke som en toga med klassiske foldekast.

⁷⁵ Hans fyldepen bliver en stylos, som nedskriver uomstødelige domme. Hans galocher bliver til sandaler, som en slave hjælper ham af med.

Den lille grå mand, som bliver puffet ude i verden, bliver til en romersk imperator, når han overskrider skolens tærskel. Og når han tager plads på klassens kateder, er han Cæsar selv.

⁸⁰ Lad dem kun hade, når blot de frygter! - udråber han i fuldt alvor. Og imperatorblikket skuer ud over en skælvende hob, der frygter sin dommers åsyn. En lille oval blikæske med maltbolsjer bliver anbragt på katederet ved siden af notesbog og fyldepen og verdenshistorie, og engang imellem spiser Cæsar et bolsje for at klare stemmen og styrke nerverne.

⁸⁵ Nå, Tykkesen! - råber han til klassens tykke dreng. - Har du kraft nok til at fortælle os om den anden puniske krig? Rejs dig kun op, Tykkesen, du smækfede yngling!

Den tykke dreng rejser sig. Han hedder Thygesen, og det er en nem og nærliggende vittighed at kalde ham Tykkesen. Den er brugt før, men klassen ler alligevel, som om vittigheden var ny og overraskende. Det er farligt ikke at le, når Cæsar lader sit vid spille.

⁹⁰ Thygesen venter, til latteren har lagt sig. Han har også selv måttet le lidt med for en sikkerheds skyld.

Luk kun dit vældige gab op, du hvalfisk, og spyt dine ypperlige kundskaber ud!

Dølg ikke din viden for os andre, vær ikke nærig og påholdende med din lærdom, men lad os også få lov til at sole os lidt ved din forstands lys!

⁹⁵ Igen bliver der let. Og Cæsar ser ud over klassen, om alle er med i bifaldet. Og den tykke dreng er blevet bragt i en passende forvirring og kan kun stammende begynde at fortælle om, hvordan den anden puniske krig begyndte i året 218 før vor tidsregning. Og mens han fortæller, hviler lektor Blommes blik på ham.

Da han kommer til Hannibals krigsefanter, er muligheden for nye morsomme indfald ¹⁰⁰ kommet. Det er nærliggende at sammenligne den tykke dreng med en elefant, og Cæsar vogter på, om nogen forsømmer at le.

Trægt og besværligt fortæller Thygesen videre. - Og så - og så -

- Det er skrækkeligt! Vi har hørt nok på dig. Sæt dig kun ned, du dorske fedtklump og lad hvilen falde på dig. Måske Jørgensen ville gå videre? Jørgensen med den smukke opadstræbende næse. Drej engang hovedet, kønne Jørgensen, så jeg kan se din profil!
105 - Å tak, drej så for himlens skyld tilbage igen. Ak, Jørgensen. Når jeg ser dig en face, så ønsker jeg at se dig en profil. Men når jeg så ser din profil, så vil jeg alligevel hellere se dig en face. Men hold dig ikke tilbage, yngling! Tal kun frit fra leveren! Sig ud, hvad du ved om Hannibal! –

110 Og Jørgensen fortæller.

- Men stop et øjeblik, Jørgensen! Jeg ser på din næse, og jeg bliver min salighed bange for, at der engang skal komme en mand og hænge sin frakke på den i den tro, at det er en knage! - Nå, gå videre i dit foredrag! -

Den anden puniske krig slæber sig af sted. Det ser galt ud for romerne, men det retter sig.
115 Og så kan Edvard gå videre.

Det er Edvard Ellerstrøm, som bliver kaldt ved fornavn af Blomme, og det er tegn på særlig gunst og bevågenhed. Men Edvard er også sådan en appetitlig lille dreng med pæn matroskrave og halvstrømper og lyst hår og blå øjne. Og han ler så pænt med øjnene, når Blomme siger noget morsomt.

120 Det var godt, Edvard. Du kan dine ting. Du er min faste mand i denne flok. –

Mægtig og storladen sidder Cæsar ved sit kateder med bolsjer og notesbog foran sig og dirigerer de puniske krige. Han holder trådene i sin hånd. Han sender legionerne frem og retter knusende slag mod Karthago.

Uden for vinduet sidder duer og klatter ned ad skolens grå mur. På nabohusets ydermur
125 stiger en vare-elevator i højden med en masse divaner og stole og en mand i blå overall. Det er et spændende foretagende. Gennem døren ind til naboklassen hører man en lærer råbe i ustyrlig vrede. Det er fransk, det drejer sig om derinde.

Vare-elevatoren har fået læsset sine divaner af oppe ved femte sal, og nu synker den igen
130 i dybet. Og duerne på gesimsen foran vinduet er usædelige.

Der sker ting ude i verden. En flyvemaskine brummer i luften. Og en pige er ved at pudse vinduer.

Men inde i klassen er den åndelige verden, som elevatormanden og pigen og duerne ikke kender. Verdenshistorien drager forbi. Og det klassiske vid spiller. Og disciplene ser
135 længselsfuldt mod vinduet ud til verden, hvor en elevator stiger op og ned, og duerne kurrer.